

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Horočnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Spoznavaj sebe in svoje sovražnike!

(Slovenskemu ljudstvu v pouk, svarilo in vzpodbudo.)

Katoliška cerev ni nikoli varovala narodnostnih interesov. Ona celo uničuje našo staro slovansko bogoslužje, ki nam je bilo od nekaj že prava narodna svetinja — in če ga bodo še tako naprej papeži zatirali, ga bodo tudi popolnoma zatrli po Istri, Dalmaciji in otokih. Niti slovenskega cerkvenega narodnega petja ne trpi več cerkev, zamenjuje ga z latinskim, ljudstvu nerazumljivim. — Narodno - zavednemu ljudstvu sčasoma ne bo drugega preostajalo, če bo hotelo ohraniti narodnost, da preide v protestantizem, ali pa v pravoslavje. Nacionálni šovinizem Madžarov ne more na Ogrskem zatreti Srbov, ker imajo narodno cerkev in šolo.

Teh pojavov, ki bi lahko nastopili, če bo breznarodni klerikalizem po Slovenskem še naprej tako divjal, kakor sedaj, naj se cerkev in duhovščina nikakor ne veseli. To lahko že danes rečemo, za svojo narodnost se bomo borili do skrajnih meja. To si vi, breznarodni duhovniki zapomnite! Verski čut in ljubezen do boga ne bo s tem nič manjša v naših srcih, ampak še globlja in vsake primesi čista. Ne pozabite breznarodovci in verski fanatiki — seme Dalmatina in Trubarja klije v slovenski zemlji in gorje vam, kadar vzklije seme od vas v zemljo poteptano, ali ne uničeno. Spomin na Primoža Trubarja še ni izginil in duh njegov bdi nad Slovenci.

Če hoče klerikalizem na Slovenskem imeti verski boj, dobro, potem naj nosi tudi vse posledice.

Kdo bo potem nosil katoliškim duhovnikom kronce za maše, kdo bo zidal frančiškanom, lazaristom, salezijancem in jezuitom cerkve?

»Izprašaj si vest vsak večer, če si dovolj sovražil naprednega Slovenca; ne vpraša se po sredstvu, kako se nasprotnika - liberalca ubije, glavno je, da se ga uniči.« — Tako se glasi jezuitska morala.

Seveda se ne strinja s Kristusovim napotom: »Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe«, niti z onim drugim: »Ljubi t teudi voje sovražnike«, ker »liberalci« duhovnikom večkrat te Kristove besede kličejo v spomin, je škof dr. Mahnič jel učiti: »Skrajni čas je že, da se o lažikrščanski ljubezni neha govoriti: **prvo je vera**, potem upanje in na tretjem mestu šele ljubezen.« Koliko solza, prepira in sovrašstva so povzročili ti najnovejši nauki naših politikujočih duhovnikov na leci in v spovednici med brati in sestrami, med ženo in možem, med sosedi in preje prijatelji, to ve sam bog. Ti grehi so globlji, kot morje in višji, kot gore. »In prišel je sovražnik ponoči, ko so ljudje spali in je zasejal ljuliko med pšenico,« tako pravi sv. pismo. In ta ljulika nismo mi »liberalci«, to so politikujoči duhovniki. Kristus je rekel svojim učencem: Varujte se! Ako ti zagreši tvoj brat, ukori ga; pa, ako se pokesa, oprosti mu... In ako ti sedemkrat na dan zagreši in sedemkrat na dan k tebi pride in reče: Kesam se, odpusti mu. Luk. 17. pogl. 4. in 5. vrsta.

Škof Mahnič pa pravi: »Vera je prvo«. Res je, da vera stoji na prvem mestu med tremi čednostmi, toda vera je duhovnikom dandanes večinoma le sredstvo. V plašč vere zakrivajo svoje grehe, v imenu vere se bavijo s finančialnimi špekulacijami, v imenu vere zastrupljajo po spovednicah mlada in nevedna srca. Nečejo vedeti za nauk Kristusov, ki pravi: Noben sluga ne more dvema gospodarjema služiti; ali bo mrzil enega, a drugega ljubil, ali pa bo enega ljubil, a drugega zamarjal. Bogu in bogastvu ne morete služiti.« Luk. 16., 13.

Slovensko ljudstvo, priliko imaš dan na dan opazovati in na svojem telesu čutiti, kako malo je mar duhovnikom za te nauke Kristove. Skoro se nam zdi, da ti gospodje od sveta onstran groba nič kaj dobrega ne pričakujejo, zato se pa pehajo v sedanjem življenju samo za časno srečo, blagor po smrti pa prepuščajo revežem in vsem tistim, ki so se jim dali voditi za nos.

»Sl. N.«

S tužnega Balkana.

Bolgarija v stiski.

Bolgarska je v strahoviti stiski. Grki prodirajo od Soluna in zasedajo v novoosvojenih krajih ona mesta, ki so jih Bolgari od Turkov osvobodili. Srbi so že na bolgarskem ozemlju in prodirajo na vsej meji od Donave proti jugu. Bolgari se ne ustavljajo več veliko in le gledajo, da se njih čete v redu umikajo. Romunci so na več krajih prekoračili Donavo, zasedli vso ono zemljo, ki so jo že v prejšnjem času zahtevali od Bolgarov ter prodirajo v dolgi in razsežni fronti od severa proti jugu. Njih vojski se Bolgari ne ustavljajo, ker nimajo vojakov na razpolago. Bolgarsko vojno brodovje je zapustilo bolgarsko pristanišče Varno, katero so zasedli Romuni, in odplulo v Črno morje v rusko pristanišče Sebastopol. Tukaj so Rusi to brodovje razorožili. Najhušji je pa udarec, da je

Odrin padel.

Ta slavna trdnjava, ki so jo Bolgari oblegali več kot pol leta in si jo osvojili le s pomočjo Srbov, je padla Turkom v roke. Turki se niso držali v Londonu sklenjene pogodbe, da bodi odslej mejna črta Midija-Enos, ampak so porabili stisko Bolgarske, ki jo nadlegujejo tri druge države, ter vkorakali v Tracijo z vso svojo armado. Bolgarska ni imela tukaj mnogo vojakov, zato je bilo Turkom lahko prodirati vedno dalje, zasesti Lozengrad ali Kırkilise in končno še Odrin. Bolgarska posadka v Odrinu je bila neznatna, le 2000 mož, in je po kratkem, hudem boju zapustila mesto. Turki so zasedli mesto in imenovan je že tudi turški guverner ali vali, ki bo upravljal Odrin. Turki zagotavljajo, da se ne umaknejo več iz Odrina, ampak da hočejo imeti mejo, ki jo bo delala reka Marica do Odrina. Na ta način bi prišli Bolgari skoro ob vse ozemlje, ki so si je po krvavih, junaških zmagah priborili od Turkov. Velesile pravijo, da tega ne bodo mirno gledale, a tudi Srbija in Grška stojita na stališču, da se morajo Turki držati

londonske pogodbe, sklenjene z vsemi balkanskimi zavezniki. Ako se ne drži tega, bodo zavezniki zopet skupno postopali in pregnali Turke.

Zavlačevanje miru.

Srbija in Grška bi radi sklenili mir, če bi Bolgarska prosila za mir, toda Bolgarska pravi, da ni premagana od teh dveh držav, ampak le od Romunske. Zato je pa tudi je Romunsko prosila za mir, a ta je pa solidarna s Srbijo in Grško in hoče le v zvezi s tema dvema sklepati premirje. Končno je poslala Bolgarska svoje zastopnike v Niš, da se pogajajo s Srbi in Grki, a ti so povabili tudi romunskega zastopnika, nakar so bolgarski zastopniki izjavili, da v tem slučaju nimajo navodil. Kakor je videti, hoče Bolgarska še vedno zavlačevati mir, čeprav je v taki stiski.

Pogajanja, ki se vršijo v Nišu, so za nadaljni razvoj dogodkov usodepolna. Ako se je Bolgarija res odločila k pošteni rešitvi cele za njo velekritične situacije, potem se smemo nadejati, da bo te strašne druge balkanske vojne skoraj konec. Radi verjamemo v pošteno voljo bolgarskih državnikov, in upamo, da se odločijo priznati kar so dosedaj trdovratno tajili, da je namreč bolgarska armada od Srbov in Grkov poražena in da se mora Bolgarija umakniti na stališče premaganega. Bilo bi to na korist bolgarskega naroda in vsega Jugoslovanstva.

Politični krogi pa niso povsem predbrega naziranja. Bojijo se, da se zatečejo bolgarski delegati k taktiki zavlačevanja, ki bi imela seveda prozoren namen, da olajša združenje umikajočih se bolgarskih čet pred Sofijo ter tako izboljša vojaško pozicijo Bolgarije. Taka taktika bi bila v skladu s prvotnim programom novega bolgarskega kabineta, ki je hotel na vsak način izzvati evropsko posredovanje.

Morda je že prepozno, da se ta načrt izvede — položaj v državi je tako opasen, da je najnujnejša potreba, ki jo čutijo bolgarski politiki sedaj, skorajšno zaključenje miru, mir za vsako ceno, da bo mogoče urediti notranje razmere.

Vsekakor je treba počakati — za enkrat vemo le, da se bodo pogajanja vršila, ne vemo pa, kaj odgovorijo bolgarski delegati na srbske in grške pogoje.

Z merodajne srbske strani se pa poroča, da se je Bolgarska očitno odločila zopet za svojo staro taktiko neodkritosti in nepoštenosti. Istočasno, ko pošilja delegate za pogajanja v premirje, izvajajo bolgarske čete nove napade. Bolgarska vlada pa se med tem v notah na velesile pritožuje nad Srbijo, da noče odnehati od operacij. Namen te taktike je tako prozoren, da ne bo dosegla nikjer svojega cilja. Srbija in Grška pa nista voljni prenašati še nadalje tako zavlačevanje. Če se bolgarski državniki ne morejo odločiti k odkritemu priznanju poraza, ne bo preostajalo Srbiji in Grški, kakor izvajatj vse skrajne in neobhodne posledice.

Srbski minitrski predsednik Pašić je odposlal posebno brzojavko srbskim diplomatičnim zastopnikom pri velekabinatih, da sporoče vladam velesil, da Bolgari pričenjajo od torka sistematično napadati srbske pozicije in srbsko ozemlje. Tako napadajo Bolgari pri Pirotu ter na progah Predejane in Djep ter so vpadli tudi v okraj Vlasotinci. Z Bolgari v zvezi so tudi številni četaši.

Romunski kralj posreduje med Bolgarsko in Srbijo, Grško in Črno goro.

Bolgarski car Ferdinand se je obrnil v sredo za novo brzojavko na romunskega kralja Karla, v kateri ga prosi, da naj posreduje pri Srbiji, Grški in Črni gori, da pospešijo mirovna pogajanja.

Kralj Karel se je res nato še v sredo obrnil na tri države s posebnimi, enakoglasnimi se brzojavkami, v katerih jih prosi, da naj preprečijo nadaljne prelivanje krvi, ker bi bilo to za zavzenike brez koristi in bi znalo položaj poslabšati. **Predlagal jim je zato, da naj ukažejo armadam, da ustavijo nadaljne vojne operacije, še predno se prično pogajanja o premirju in preliminarnem miru.**

Na romunski predlog so došli odgovori zavezniških držav:

Grška vlada želi, da naj se vrše tudi pogajanja o premirju v Bukarešti.

Romunska vlada je na grško željo odgovorila, da je s tem predlogom zadovoljna, če se sklene prej pri sestanku vojaških delegatov v Nišu, da se vojne opracije ustavijo. Romunska vlada upa, da bo Grška tudi ta njen novi predlog sprejela. S tem bi bila vojna še pred sklenjenim premirjem končana.

Romunska vlada je naročila generalu Koandi, da naj odpotuje v Niš, da se udeleži vojaških pogajanj. General Koanda je odpotoval v sredo preko Ogrskega in Belgrada v Niš.

Romunski krogi so prepričani, da je mogoče še pred premirjem najti sredstva, ki bi preprečila prelivanje krvi.

Velesile zoper Turčijo.

Bolgarski zunanji minister Genadijev je pri velikem vezirju brzojavno protestiral proti prodiranju turških čet, katero je označil kot kršenje teritorialne integritete Bolgarske ter zahteval, da naj umakne Turčija svoje čete nazaj za črto Enos-Midia. Veliki vezir je nato odgovoril, da Turčija ne priznava več londonskega protokola.

Prvi korak velesil proti Turčiji je že storjen. — Turška vlada je najela pri pariških bankah posojilo 50 milijonov frankov. Valuta je bankam že na razpolago. Na intervencijo velesil pa banke ne bodo izplačale posojila, dokler Turčija ne prizna londonskega miru.

»Figaro« poroča iz Petrograda, da pripravlja Rusija proti Turčiji primerne korake.

Za enkrat hoče predlagati kolektivno demaršo v Carigradu, ki naj se izvrši takoj. Veleposlaniki naj zahtevajo od Turčije, da se zopet umakne na črto Enos-Midia ter naj zagroze turški vladi, da bodo sicer rabile velesile druge finančne represalije.

Drugi korak naj bi bila demonstracija brodovja pred Carigradom.

Če bi tudi demonstracija brodovja ne pomagala, bo Rusija zasedla Armenijo in jo obdržala kot v zastavo tako dolgo, da bo Turčija zopet predala Bolgarski Odrin ter se umaknila za črto Enos-Midia.

»Südslavische Korrespondenz« poroča iz Carigrada: Vodilni turški državniki zatrjujejo, da Turčija nikdar več ne bo izročila Odrina. Mornariški minister Čuruk Mehmed paša je izjavil, da ne verjame v nasilno intervencijo Evrope proti Turčiji in tudi ne na posebno akcijo Rusije.

Rusija hoče prisiliti Turčijo, da se umakne iz Odrina.

Cela ruska flotila je odplula iz Sebastopola proti Bosporu. Rusija hoče prisiliti Turčijo, da se umakne iz Odrina.

Mirovni pogoji zaveznikov. — Turčija in Grška.

Uradno se poroča iz Aten, da se bodo mirovni pogoji zaveznikov sporočili bolgarskim zastopnikom šele v Bukarešti. Pogoji se bodo stavili na podlagi ravnotežja na Balkanu ter ne bodo od Bolgarske zahtevali nič nemogočega. Zahteve balkanskih držav so le posledica njih stremjenja po trajnem miru na Balkanu. Od romunske strani ne grozi nevarnost, da bi se vprašanje kompliciralo. Če groze kake komplikacije, je njih izhodišče iskati v nesrečnem in nepričakovanem vmešavanju Turčije. **Zavezniki žele iskreno, da se Turčija drži obveznosti, ki jih je sprejela v Londonu. Navzlic prodiranju turške vojske v Trakiji niso zavezniki pripravljeni na konferenci v Bukarešti smatrati Trakijo kot turško ali bolgarsko ozemlje. Trakija tvori del ozemlja, ki je bil v londonski konferenci predan vsem zaveznikom skupno. Kolikor se tiče Grške, bo ta zahtevala, da poda Bolgarska zadostne garancije za osebno narodno in lastninsko varnost bodočih grških podanikov na Bolgarskem.**

Umikanje Bolgarov. — Bolgari zažgali Lozengrad.

Turški uradni krogi trde, da so Bolgari, predno so se umaknili iz Lozengrada, mesto zažgali, ter je Lozengrad popolnoma zgorel.

»Times« poročajo iz Sofije: Bolgarske čete so se umaknile do Dibrenda ob stari meji proti Turčiji. Bolgari so zažgali mesto Dimotiko. Na Bolgarskem se strahovito širi lakota in razsajajo različne kužne bolezni.

Razgled po svetu

Novi hrvaški komisar.

V Išlo je bil zaprisežen novi hrvaški minister grof Pejačević. Istočasno je bil imenovan za Cuvajevega naslednika kot komisar na Hrvaškem ministerijalni svetnik v ogrskem ministrskem predsedstvu baron Ivan Skerlec ter mu je poverjena naloga, da v zmislu unijoniščične politike uvede zopet ustavne razmere na Hrvaškem. Oficijozni krogi zatrjuje, da so prišli med merodajnimi faktorji sporazumno z ogrsko vlado do prepričanja, da je nujno potrebno, odpraviti suspenzациjo ustave in provizorične odredbe na Hrvaškem ter etablirati stalen režim. Skerlec je star šele 40 let in je prišel že enkrat pod Cuvajevim režimom v poštev kot hrvaški minister. Zatrjuje se, da je predestiniran, da postane po izvršenih volitvah hrvaški ban. Oficijozno poročilo izraža upanje, da bo Skerlec tako dolgo vladal, kakor njegov predhodnik, »slavni« Khuen Hedervary.

Slovenski vojaki gredo v Albanijo.

Vojaštvo, ki prevzame stražo v Skadru, se rekrutira iz slovenskih vojakov. Tja odide 4. bataljon 87. pešpolka s strojnim oddelkom in saperski bataljon št. 4 (87. pešpolk se je udeležil pred 16 leti tudi varnostnega zasedenja Krete).

Gališke zadeve.

Gališki namestnik Korytowski je došel na Dunaj ter poročal ministrskemu predsedniku o zadnjih dogodkih v Galiciji in o svojih načrtih. Podrobno je referiral o škodi, ki so jo napravile povodnji in ki zahteva izdatne državne pomoči. Podrlo se je 500 hiš, kar je povzročilo 30 milijonov škode. Z ozirom na elementarno katastrofo je politično razpoloženje v deželi tako neugodno, da nimajo pogajanja za volilno reformo v najbližnjem času nobenega upanja na ugodno rešitev.

Gališko šolstvo.

Vsled nedelovanja gališkega deželnega zbora zelo trpi gališko šolstvo. Dvains šestdeset okrajnih šolskih nadzornikov je izjavilo, da v prihodnjem letu ne bodo mogli zasesti novih učiteljskih mest. Kakih 1000 učiteljskih abiturijentov in abiturijent bo brez službe. Tudi več učiteljev bo odpuščenih.

Eksplodizija smodnišnice na Steinfeldu.

Na Steinfeldu je eksplodirala smodnišnica št. 50. Objekt je zletel ves v zrak. Na mestu je bil ubit samo en delavec, 20 delavcev je težko ranjenih. Nekaterim je potrgalo ude. Obrat je ustavljen.

Revolucija na Kitajskem.

S Kitajskega prihajajo vedno bolj vznemirjajoče vesti. Revolucija se vedno

bolj širi. V Pekingu pričakujejo skorajšnje prodiranje južne armade proti Pekingu. Izreka se bojazen, da bodo morale vesle reagirati na dogodke na Kitajskem.

Klerikalno občinsko gospodarstvo v Kostanjevici.

Znano je bralcem »Slov. Doma«, da je bil župan Kržičnik odstavljen po c. kr. okrajnem glavarstvu v Krškem. Ni pa še znano vsem, da se je bivši kostanjeviški župan proti temu pritožil na ministrstvo za notranje zadeve.

Hotel je na vsak način nazaj v občinski urad in na vsak način je hotel obdržati občinsko gospodarstvo. Vsakemu, kdor ga je hotel poslušati, je pripovedoval, da je veselje naprednjakov prezgodnje in da bo tekom 6 tednov zopet župan.

Ali prišlo je drugače, kakor si je Kržičnik mislil. Ministrstvo je pritožbo Kržičnikovo odbilo in zapovedalo takojšnjo volitev novega župana, ki se bo vršila v nedeljo, 27. t. m.

Ker pa je imel ravno ta spodeni župan svoj čas mnogo jezičnega opravka proti prejšnjemu vzornemu občinskemu gospodarstvu, ki je bilo v naprednih rokah, naj se sedaj ob slovesu malo razkrije, kako je gospodaril ta imenitni župan z javnim premoženjem kostanjeviških občanov.

Takoj, ko je Kržičnik po naročilu politične oblasti moral oddati občinske posle, v roke podžupana Colariča, se je izkazalo, da niso bile plačane obresti za prvo letošnje polletje za novi šoli v Kostanjevici in Černeči vasi. Prišla je od krške občinske hranilnice terjatev za celoletne obresti v znesku 5800 kron in za zamudne obresti prvega polletja v znesku 80 K. Podžupan takoj po sprejemu občinskih denarjev ni imel veliko nad 3000 K. Uvidel je takoj, da mu **primanjkuje znesek 2880 kron.**

Vtem pomanjkanju denarja je takoj ves zmešan tekkel k spodenemu županu in ga vprašal, kako da ni ob novem letu plačal obresti za prvo polletje, ker ga terjajo za celo leto. Kakor vedno, je Kržičnik tudi to pot lagal, da je obresti plačal in da se je krška hranilnica zmotila. Šli so pregledavat blagajniško knjigo, kjer so našli, da je Kržičnik **pozabil plačati v začetku letošnjega leta celih 2900 kron.**

In sedaj so narasle zamudne obresti v znesku 80 kron, ki se bodo najbrž pokrile z občinskim denarjem. Za Kržičnikovo »pozabljivost« bo tedaj plačala občina 80 kron. Imenitno gospodarstvo!

Opaziti je bilo pa še nekaj. Nemreč, da je moralo teh 2800 kron manjkati že popreje našemu Francetu. Kajti spodeni župan je občinskemu odboru **opetovano prikrival, koliko gotovine je prejel** od prejšnjega župana Bučarja, njegovega prednika. Enkrat je rekel, da je dobil samo 20 goldinarjev, drugič samo »par zeksarjev«

itd. Samo resnice ni govoril nikoli. Sploh je resnica od Kržičnika že davno zavržena lastnost. Ko je Bučar zvedel, kaj trdi Kržičnik, je takoj povzročil po nekaterih naprednih odbornikih, da se je v javni seji prečital zapisnik o oddaji občinskega imetja leta 1911.

Iz tega zapisnika se je razvidelo, da je prejel župan Kržičnik od svojega prednika poleg raznih zakladov v hranilnih knjižicah naloženih tudi **gotovino, torej v denarju samem nič manj kakor 2776 kron 40 vinarjev; reci: dvatisočsedemstosedemdeset kron in 40 vinarjev.**

In ta denar je vzorni župan Kržičnik utajil celemu občinskemu odboru, **dolžec prejšnji občinski odbor slabega gospodarstva.**

Ta zaupnik klerikalne stranke je tedaj **uradno lagal**, da bi prikrikl primanjkljaj za obresti ljudskih šol in občinske hiše.

Zdaj je v občinski blagajni **suša**, med tem, ko je bilo preje vedno dosti denarja za vse občinske potrebe. Može kmetje, vprašajte se: Kdo je temu kriv? Odgovor na to dajte pri volitvi novega župana!

Slovenija

s Molji za 60.000 kron! Brihtne klerikalne glave si znajo pomagati! Deželni dvorec so sezidali precej časa po potresu in za stanovanje deželnega glavarja takrat pripravili čisto novo opravilo. Z njo je bil zadovoljen pl. Detela in tudi pl. Šuklje. Za njima je pa prišel neplemeniti dr. Šusteršič, kateremu oprava ni bila dovolj lepa in dragocena. Gospa deželna glavarica je z večjim strokovnjakom človeških črepinj dr. Mantuanijem sestavila načrt, kako bi se nanovo opremilo vse glavarjevo stanovanje. Nismo bili še v tem stanovanju, toda opravljeno mora biti razkošno, kakor pri kakem knezu, kajti za to opravilo se ni izdalo nič manj kakor **60.000 kron deželnega denarja!** Le pomislimo, 60.000 kron, ki so ga revni davkoplačevalci kranjske dežele znosili skupaj in ki se je porabil v take namene. Menda nima nobena dežela tako dragega glavarja, kot naša. Da tako zapravljanje deželnega denarja ni ljubo klerikalcem, je umevno in treba se jim bo izgovarjati tudi napram svojim pristašem. In kaj so si izmislili? Po deželi pravijo ti osrečevalci kmetov, menda sta bila to dr. Pegan in Jarc — da so se v prejšnji opravi molji zaredili in zato so morali vse pohištvo vreči proč in ga nadomestiti z novim. O ti presneti molji, koliko škode so napravili. Pa je res dober ta izgovor in dela čast brihtnim glavicam. Vseeno smo pa mnenja, da bi za 60.000 K molje iz cele Kranjske pregnali v Afriko. — Tako se varčuje z deželnim denarjem, kako dolgo pa še?

s Benečanske šipe, ali čudno ni! Da se je zapravilo 60.000 kron deželnega de-

nara za dr. Šusteršičevo stanovanje, ni prav nič čudno, kajti metalo se je tako-rekoč skozi okno. Samo en primer! Gospa dr. Šusteršičeva je hotela imeti benečansko steklo v stanovanju, ker je znano, da je to najlepše, a tudi najdražje. Z dr. Mantuanijem sta se dogovorila in poslednji je kot strokovnjak dobil naslov trgovca iz Benetk, ki je to steklo tudi dobavil. Seveda je bilo drago kot poper. Pa je prišel slučajno res veščak v deželni dvorec in vprašal, kje so dobili benečansko steklo, oziroma zrcala. Dr. Mantuani mu je povedal, da je iz Benetk, ker od drugod se benečansko steklo vendar ne more dobiti. Ta se je pa porogljivo nasmehnil in rekel: »Benečansko steklo se izdeluje na Češkem in bi se ga tukaj lahko polovico cenejše dobilo!« Strokovnjak dr. Mantuani je neverjetno zmajal z glavo, tako tudi gospa glavarica. No, pravi veščak je pa odtrgal ovoje od stekla in pokazal češko tvrdko, ki je steklo izdelala. Pika! Torej z Avstrijskega je romalo steklo v Benetke, od tam pa nazaj na Kranjsko. Plačala se je **dvakrat visoka carina** in zdaj se morda še ljudje čudijo, kako je bilo mogoče porabiti 60.000 K!

s **Klerikalci nameravajo odpraviti slovensko trobojnico kot deželno zastavo!** Znano je, da je naša ljubljena slovenska zastava v treh barvah: belo - modro-rdeče in ravno te barve so deželne. Ker so pa te barve tudi hrvaške, srbske in ruske, bodejo v oči nekatere prav nič narodne klerikalne veljake, ki imajo govoriti v deželnem dvorcu, in ti nameravajo nadomestiti deželno zastavo z žolto - modro-rdečimi barvami, katere barve so nekdanj imeli kranjski stanovi. To bi v prvi vrsti rada videla vlada, ker kranjske Nemce naše stare in slavne barve belo - modro-rdeče tako dražijo, kakor purana rdeča barva. Vzrok je pa menda tudi ta, da pridejo na katoliški shod Poljaki, ki vsled sovraštva do Rusije, ne morejo teh barv videti. Deloma tem Poljakom na ljubo, še bolj pa vladi in kranjskim Nemcem, hoče klerikalni deželni odbor izpodrinuti našo častljivo in staroslavno belo - modro-rdečo deželno zastavo in **jo nadomestiti z zastavo nemških deželnih stanov.** To bi bila največja sramota za našo deželo in škandal, ki bi moral vzbuditi pri vseh narodno mislečih ljudeh največje ogorčenje. Govori se, da imajo klerikalci najbrže **obljubljeno mastno plačilo od vlade** in da so zopet pripravljeni, za Judeževe groše prodati staro slovensko svetinjo. Niti čuditi se ne moremo več nesramnosti klerikalnih narodnih izdajalcev, ki so, odkar imajo moč, nešteto krat prodali življenjske narodne koristi vladi in kranjskim Nemcem. A zdaj se ta nakana ne sme uresničiti! — Povejte klerikalcem na deželi, kakšno izdajstvo nameravajo njih voditelji v Ljubljani izvršiti in kdor narodno in slovensko čuti, bo vstal in skušal preprečiti sramoto za celo Kranjsko. Ali naj se potem

zgodí, da bo vlada sploh prepovedala slovensko trobojnico, ko ne bo več veljala za deželno zastavo? Ali naj bo potem vsak kot izdajalec, ki bo razobešal take zastave? Proč s skrunilci naših narodnih barv!

s **Napredna zmaga na Bučki.** Na Bučki so po večletnem boju iztrgali naprednjaki klerikalcem občino iz rok. Pri občinskih volitvah dne 17. julija so v vseh treh razredih sijajno prodrli z vsemi kandidati in sicer v I. razredu s 15 glasovi, v II. s 50 in v III. s 65 glasovi večine. Dr. Lampetov prijatelj Komljanec, duševni vodja dosedanjih občinskih pijavk, je za eno blamažo bogatejši. Ljudstvo je pač spoznalo, da možu, kateremu so se očitale tako nečedne manipulacije z zaupanim denarjem, ni varno prepustiti občinskega gospodarstva. Naloga novega občinskega odbora pa je, da bo ne le po imenu, ampak tudi po **delu** kazal svoje napredno mišljenje.

s **Napredna zmaga na Goriškem.** V nedeljo se je vršila ožja volitev v splošni kuriji med neodvisnim naprednim kandidatom **Ignacijem Kovačem**, županom v Ajdovščini, in klerikalnim novostrujarjem, **dr. A. Brecljem.** — **Kovač je zmagal nad Brecljem z 800 glasovi večine.** Breclj je voditelj goriških klerikalcev po kranjskem receptu, toda tukaj smo videli, da na Goriškem ne marajo sleparskih kranjskih klerikalcev, ker so še voditelja vrgli. Dobro znamenje je to in upati je, da se bo tudi na Kranjskem pričelo jasni.

s **»Glavna posojilnica«**, oziroma njen likvidacijski odbor si v zadnjem času prizadeva doseči poravnavo med člani in upniki, kar je edino možna povoljna rešitev v interesu obeh. **Ne moremo dovolj poudariti, kako potrebna je nujna rešitev tega vprašanja,** zato bi se morali tako člani podvizati, da čim prej pošljejo izjave in označijo prispevke v poravnalni sklad, kakor tudi vlagatelji izjaviti svojo pripravljenost, da so zadovoljni s sklenjeno poravnavo. Marsikateri člani — med njimi tudi inteligentni ljudje — se še zdaj ne zavedajo nevarnosti, v kateri so, ako se konkurz brez poravnave zaključí. Taki le v svojo škodo ovirajo poravnavalno akcijo. Nasprotno pa tudi vlagatelji še ne pojmi, da je izključeno, da bi mogli svoje terjatve od članov izterjati. Pomagano bo torej enim in drugim, pomagano celi Kranjski, ki ječi vsled »Glavne« v gospodarski in denarni krizi, ako vsakdo, ki je udeležen, čim poprej pospeši rešitev, ki je le mogoča na podlagi povravnave. Onim članom in vlagateljem, ki morda dvomijo, da bi bila taka rešitev v njih največjo korist, svetujemo, naj vprašajo za svet odvetnike in sodnike ali druge veščake. Videli bodo, da ni mogoč drugačen izhod iz tega gospodarskega poloma, katerimu vsled obotavljanja udeležencev lahko sledi nešteto polomov in uničenje nebroj eksistenc.

s **Kdaj je ples.** Naši gostilničarji imajo pogosto sitnosti, ko jih kdo naznani, da se je pri njih brez dovoljenja plesalo. Vsak gostilničar ima gotovo kakega dobrega prijatelja, ki bi ga rad spravil v škodo. Ako se le kdo malo zasuče — že mora plačati kazen. Proti takim kaznim se je pritožilo že par gostilničarjev. Rzsodilo se je sledeče: 1. da o prireditvi plesne godbe, za katero si je treba prej izposlovati plesno licenco, po obstoječih in še vedno veljavnih avstrijskih postavah, četudi so častitljive starosti, **ne more biti govora, ako gostje začno sami plesati,** in 2. da je godbeno takso plačati le tedaj, ako godejo godci, ne pa, ako oskrbujejo godbo godbeni avtomati, gramofoni, orhestrioni in drugi taki instrumenti. Torej če se gostje sami zavrte na kak avtomat — gostilničar ne zapade kazni.

s **Podaljšanje vojaških dopustov za čas žetve.** Oziraje se na izredno neugodne vremen. razmere, ki so zavlekle skoro po celi Avstriji žetev in spravo poljskih pridelkov, je pooblastilo vojno ministrstvo korna poveljstva, da smejo po svoji rzsodnosti podaljšati dopuste vojakom, ki so bili odpuščeni, da pomagajo doma pri žetvi za 8, 10 in 14 dni.

o Ljubljanska okolica o

lj **Medvode. Župnik iz Preske in veselica naprednega gasilnega društva v Sori pri Medvodah.** Dne 8. julija je imelo gasilno društvo v Sori, ki obstoji iz samih naprednih članov, svojo veselico v gostilni pri »Starmanu« v Sori. Na to veselico je prihitelo toliko ljudstva, da so bili gostilniški prostori, kakor tudi dvorišče do zadnjega kotička nabito polni ljudstva. Zunaj je igral slav. tamburaški zbor iz Šiške tako krasno, da so ljudje zelo občudovali narodne in druge pesmi, katere so igrali. Tudi za mladino je bilo preskrbljeno, da je lahko plesala. V to svrhu je bila godba v notranjih gostilniških prostorih. Domači fantje, dekleta in drugi so prav pridno plesali. Sploh že dolgo ni bilo tako vesele zabave, kakor je bila na tej veselici in splošno se je govorilo, da si vsi žele doživeti še kaj takega. Da se je plesalo, pa ni bilo vseh župniku iz Preske, ki je prišel s par klerikalnimi backi na veselico. Ko je videl, da se pleše, je od jeze hodil po veselilnih prostorih in ni vedel, kaj bi počel. To so pa naši vrli napredni fantje opazili in so župnika s Preske vprašali: Kaj, gospod župnik, ali bomo ferdamani, ker plešemo? Zakaj ste vendar, gospod župnik, tako jezni na ples? Kako je tukaj vsem znano, ste vi še kot študent dostokrat skozi okno ušli, oziroma skočili in ste šli plesat, a navzic temu ste danes župnik in niste ferdamani. Ne sovražite tega, kar ste vi nekdanj tako strastno jubili. Gotovo se vam je takrat prijetno zdelo, s kako lepo in krasno mlado deklico plesati; zato ne bodite nam mladim vendar tako sovražni

in zavidni. Tudi ste se jezili v šoli v Preski proti otrokom čez sorškega župnika, ker on ni zabranil plesa. Rekli ste proti otrokom v šoli: V Sori so plesali, plesali ja, plesali in župnik sorški jim ni nič branil, branil nič, nič jim ni branil plesati. Ali ste morda v farovžu pozabili katekizem, da ste namesto vere, od plesa podučevali? To ni lepo, čez sosednjega župnika zabavljati in to še v šoli. Ali se vam ne zdi to greh? Povemo vam, gospod župnik iz Preske, da mi ne pustimo čez našega župnika zabavljati, ker sorški župnik uživa ugled pri naprednih in klerikalnih faranih, ker ni tak klerikalni hujškač, kakor pa preški župnik. Na veselici smo imeli tudi krasne dobitke in če bi vedeli, da pridete tudi v iz Preske na veselico, bi bili napredni ognjegasci v Sori tudi za vas preskrbeli en krasen dobitok iz svežih in prepariranih pomaranč, ja, iz pomaranč, pomaranč, iz takih pomaranč, kakor ste vi pred par leti na prižnici v Preski pridigovali: ja te pomaranče so lepe, sladke in dobe se časih tudi kisle. V Preski ste vi ustanovili klerikalno gasilno društvo in vi ste načelnik. Radovedno povprašujejo člani, če boste v slučaju ognja tudi vi dejali čelado na glavo. Ognjegasci pravijo, da vam bo najbrže pretežka, zato si dajte eno iz celuloida napraviti, ki vas bo pri ognju uspešno varovala, da si ne osmodite las. Enkrat ste peljali vaše čuke, oziroma Orle na veselico nekam proti Vrhniki — menda na Brezovico — a se se tako pozno vrnili v Ljubljano, da ste vsi skupaj gorenjski vlak zamudili. Ubogi Orli so morali čez noč svoja gnezda v železniških vagonih poiskati. Iz teh gnezd so se potem tudi orličji izpeljali; pravijo, da so na vse strani frčali. Glejte, gospod župnik, čukarskega društva v Preski ni več, šlo je rakom žvižgat. Ravnotako je slovensko izobraževalno društvo klerikalcev v Preski fuč. Tudi novoustanovljeno klerikalno gasilno društvo pojde kmalu v zrak, ker ste vi načelnik. Od vas je bilo ustanovljenih mnogo društev v Preski, a vsa so šla v nič. Tisto nedeljo, ko je bila veselica v Sori, ste imeli tudi v Preski veselico. Ta je bila pa slabo obiskana in je prišlo le par, od vas odvisnih backov, kakor mežnar in cerkveni ključarji nanjo. Nasproti vaše slavnosti v napredni gostilni pri »Jurci« je bilo pa ob istem času vse nabito ljudstva domače fare. Demonstrativno so šli v napredno gostilno ob istem času, da so vam pokazali, da jim niste po volji, ker vedno zabavljate. Sedaj vam je lahko jasno, da boste v kratkem osamljeni, če še o pravem času ne odnehate od političnih hujškarij. Tudi v sorški fari hočemo mirno živeti, zato vam povemo, da pustite sorškega župnika v miru. Povemo vam pa, župnik iz Preske, da smo v Sori na veselici plesali in da bomo pri prihodnji priliki tudi plesali, če se vi tudi na glavo postavite. Stvar je ta, da se vsako leto vrše veselice, ravnotako, kakor tudi pomaranče

vsako leto rode. Za danes naj bo dovolj! Če pa ne pustite sorške fare pri miru, bomo vas tako ošteli, da bo ljudstvo strmelo. — Več sorških naprednih kmetov in ognjegascev.

o Dolenjske novice o

d S Sv. Gore nad Litijo. Pred kratkim sem šel na Sv. Goro, zgolj z namenom, prepričati se, če se v resnici tam visoko v hribovju hoče naš kmet otresti farškega jarma. — V resnici moram pripoznati, da nisem nikdar mislil, da je v tem hribovju vse napredno. Šel sem nalašč po ovinkih, ki so me peljali, preko več vasi. — Medpotoma in po vaseh sem previdno izpraševal, če so naročeni na kakšen čapic — in vsakdo se je možato odrezal: »Da, in sicer na »Slovenski Dom«. Celo žene so trdnega značaja; če sem katero vprašal, kaj pa počne vaš gosp. župnik, je vzdignila pest ter z ogorčenjem mi pričela pripovedovati, kako kruto ravna z njimi itd. Pripomnil sem samo to, da je župnik radi njih na Sv. Gori, a ne oni radi župnika in da naj mu vsaka žena to pove ob priliki bere.

Neki, jako nadarjeni kmet mi je pravil, da se jih je nekaj skupaj zbralo ter so šli meseca maja na okrajno glavarstvo v Litijo, kjer so hoteli, da bi se bera plačala pri davku. Glavarstvo jim nikakor ni hotelo iti na roke, pač pa je dalo razumeti, da je pri današnjih razmerah to jako težavno. Čudno je tudi to, da ni hotelo glavarstvo dati kmetom zapisnik, koliko ima posamezni kmet dati župniku bere. Dotičnemu kmetu sem dal ta - le svet: V jeseni, ko pride župnik po bero, mu kratkomalo ni potreba ničesar dati. Župnik vas bo naznanil na glavarstvo in takrat zahtevajte pri glavarstvu zapisnik, koliko bere ste dolžni dati. Ko pridete domov, naznanite župniku, naj pride po bero, ker vam je sedaj že znano, koliko ste mu dolžni dati. Pripomnil sem pa, naj mu ja ne da niti zrna več, kakor je predpisano.

Dotični kmet mi je tudi tožil, da je že tri leta sem vsako leto slaba letina, tako, da si mora za svojo družino sam živež kupovati. Pripomnil je, da je pokojni župnik Knižek ob slabi letini dejal kmetom: No, letos pa ne bom mogel bere pobirati. — Sedanji župnik Lovšin se pa prav nič ne ozira, čeprav kmet nič ne pridela, vseeno mu mora dati bero. Če mu vsega ne da, kar zahteva, ga takoj naznani. Poleg vsega tega je pa še jako šaljiv, ali kako bi se na izrazil bolje, menda žaljiv, ker se hvali po vaseh, da tehtajo njegovega rojstva kosti 120 kg. — Gospod župnik, od vas, kot olikanega človeka, ni lepo, ko se šalite z ubogim kmetom na tako neokusen način. Ravno ta kmet mora trdo delati, da vam da bero in baš z njegovimi žulji si redite rejeno telo, ki se je po vašem lastnem priznanju izredilo na Sv. Gori že v toliko, da tehtata danes 120 kg.

Drugi mi je zopet pripovedoval, naj si, ko pridem na goro, ogledam pred farovžem velike skladovnice drv, katere smo mu morali mi kmetje skupaj zvoziti in zato nas še preganja po sodnji in dela stroške. — Ko pridem na Goro, vidim pred farovžem velike skladnice razcepljenih bukovih drv. Pripomnim, da celo pot nisem videl niti polovico toliko drv pri nobenem kmetu, kakor na Sv. Gori pri fajmoštru.

Pravil sem kmetom, da je ta pot edino prava, ki so jo sedaj pričeli, da si namreč sami pomagajo. In pomagali si bodo le, če bodo brali napredne liste in za nje edino najboljši kmetijski list »Slovenski Dom«, v katerega naj tudi sami dopisujejo. — Obljubil sem jim tudi, da vas bom, gosp. urednik, prosil, da priobčite vsak dopis, ki ga dobite s Sv. Gore, če je prav še tako slabo pisan, kajti v takem kraju, kakor je svetogorska župnija, je naravnost dolžnost, da bodrimo in podpiramo te značajne kmete. — P o s a v č a n.

d Iz Hotiča pri Litiji. Naš župan se je ojunal ter je na naš dopis s podpisom odgovoril v »Domoljubu« št. 28. Trka se na svoje »poštene« prsi, češ, »zadnji čas napada neki udrihač naš občinski odbor in mene (o joj!) v onem »Slovenskem Domu«.« Nadalje razlaga, da so morali imeti pripravljeno v občinski blagajni večje vsote denarja glede plačila za novo litijsko šolo . . . Žalibog, da je bilo res ukradenih z občinsko blagajno (Čujte, čujte!) vred 2500 K, a tega nisem kriv jaz in ne občinski odbor. Čudni mož je ta, **moralno visoko stoječi župan**, da si drzne trditi, da ni on tega kriv. Kdo drugi pa? Torej, pojasni nam to, župan Dernovšek! Veš, France, kmetje nismo več tako neumni, kakor smo bili nekdanj, da smo vse verjeli tvojim sladko - hinavskim besedam. Ti kot župan si odgovoren za premoženje občine in ker si dobro vedel, da je večja vsota **občinskega denarja pod tvojo lastno streho**, bi moral vendar paziti, da se ne zgodi kaj takega. Primorani smo navesti samo suha dejstva. Zakaj nisi denarja, ki si ga dvignil, nakažal naravnost na krajni šol. svet v Litiji? Zakaj se je, kakor je razširjena govoričica po naši občini, v tvoji gostilni tisti večer pozno v noč popivalo in baje čez policijsko uro? Zakaj nisi kot župan storil svojo dolžnost, da bi čul tisti večer, kakor je tudi razširjena govoričica, da sta dva tuja človeka (!?) posetila tvojo gostilno? Si li morda bil v toliko nepreviden, da si se vpričo gostov izrazil, da imaš toliko in toliko denarja v občinski blagajni? — (To je le naše zasebno mnenje.) **Samo ti razlogi zahtevajo, da državno pravdnništvo natančno preišče še enkrat celo zadevo.** — Da si ti v prvi vrsti zakrivil, da je denar ukraden, leži na dlani. Če bi bil previden, bi storil, kakor smo zgoraj navedli. — Tisti poziv, naj se dopisnik podpiše, je v resnici prav smešen. — Čemu neki, mar je že pri tebi samo ena oseba cela občina. — Tu gre za koristi **cele občine** in tu smo

mi kmetje, ki nočemo slepo trobiti v »tvoj in Jeretinov« rog, edini. (To si čutil že pri zadnjih občinskih volitvah.) Če bi mi vedeli za tatu, bi bili gotovo prvi, ki bi ga zagrabili ter izročili oblastvu, da ga kaznuje. — Nadalje tudi trdi: »Prepričan sem, da resnim ljudem to zadostuje.« Nam kmetom pač ne more to zadostovati, če bomo morali plačevati **2500 kron le vsled malomarnosti našega župana**, ker je preveč lahkomišelnost ravnal z občinskim denarjem. — Da se je pričelo svitati iz Vač preko Sv. Gore, čez Tirno in Konj, tudi v naš Hotič, se ne bo dalo več preprečiti, kajti mi kmetje smo uvideli, da si moramo sami pomagati in vsled tega smo se odločili **ter prijeli z žuljavo roko za pero in napisali naše težnje v edini, res kmetški list in ta je »Slovenski Dom«**. In tudi preskrbeli bomo, naj pride v vsako kmečko hišo »Slovenski Dom« in takrat bo drugače. — Več treznomiselnih kmetov.

d **Zaupnica na Čatežu ob Savi**. Slišali smo, da je bil prišel neki človek dne 13. julija v župnišče in je mešetaril za zaupnico dr. Šusteršiču, ali bolje rečeno, kakor se iz spremnega pisma razvidi, za šentvidskega župana Antona Lisca (pri nas pravijo eni Belc, drugi Lisc). Ker je še posebno na Kranjskem mnogo takih Liscev, je ob sebi umevno, da jih tudi pri nas ne manjka. Zgoraj imenovani ima prav gotovo kaj koristi od tega, naš pa in Velike doline Lisci nimajo pa prav nič. Torej, ko je bila v nedeljo, dne 20. julija po prvi maši občinska seja, se je predložila tudi zaupnica, ali bolje rečeno, nezaupnica, ki se je, kakor rečeno, skovala v župnišče. Povzročila pa je tako živahen pogovor, da bi se bili odborniki kmalu zgrabili. Po hudem mešetarjenju in pritisku se je vendar dobilo za zaupnico osem podpisov, akoravno je po novem volilnem redu 24 odbornikov. Po zaslugi gospoda glavarja v Krškem, je pa pri nas še stari odbor v veljavi. Najbolj čudno se nam zdi, kako morejo **take zaupnice imeti kako veljavo in da bi ravno mi prosti in neizšolanj kmetje morali tako slavne ljubljanske advokate zagovarjati. To je vendar več kot smešno!** Iz tega moramo sklepati, da dr. Šusteršiču jako trda prede in da mora nas kmete siliti in prosjčiti, da mu njegovo čast flikamo. Ali si ne zna sam pomagati pri sodišču? Daleč je že prišlo, da morajo zdaj odvetniki s pomočjo kmetov svojo čast reševati! — Neustrašen kmet.

d **V Beli Krajini v metliški okolici** je uničila toča dne 16. julija med velikanskim nalivom, kakršnega že ni bilo kmalu tu, skoraj vse pridelke. Vinograde so najbrže popolnoma uničili, sadje ravno tako. Nujna pomoč je zelo potrebna, kajti naš kmet je vsled zadnjih neugodnih let tako že ves obupan. Vse hiti v Ameriko, delavcev skoraj več ni dobiti, v vaseh so skoro same ženske doma. Ako ne pride o pravem času pomoč, moramo pričakovati letos najhujšega.

d **Iz Št. Vida na Dolenjskem**. Tukaj se je pojavil neki konjski trgovec in trgovec s prašiči, ki nima nikakega usmiljenja do ljudi. Primerilo se je, da je oče dal sinu konja, da ga žene v Ljubljano na semenj. Oče se je peljal po železnici, imenovani trgovec je pa med potjo dobil sina, mu prigovarjal in dobil od njega konja za 200 K ceneje, kakor je zahteval oče. Torej, gospodariji, pazite na take trgovce in bodite sami pri kupčijah navzoči.

d **Iz Sinjega vrha pri Kolpi**. Nepravilno bi bilo, če ne bi objavili obnašanje našega gospoda župnika Alojzija Jeriča in kako odliko dobijo oni, ki so njegovi pristajaši. Naša občina Sinji Vrh je večinoma napredna, le iz vasi Damelj je prišla tropica mož na kak klerikalni shod in volitev, kateremu je načelnik Peter Fortun, vas Damelj spada pod faro Vinico, a v občino in šolo pa k nam v Sinji Vrh. V Damlju imajo tudi podružnično cerkev, v kateri so imeli žegnjanje v nedeljo, 13. julija. Z veseljem so poslušali gospoda župnika pridigo, ali ko je bilo pridige konec, vzame župnik dolgo in široko pismo iz žepa. V tem pismu so bili zatoženi Dameljci, kakor tudi Kočani, da dajejo svojim otrokom potuho, da jim ne pustijo hoditi k spovedi, da ne znajo vsega katekizma na pamet, da se gospe učiteljici ustavljajo, kadar jih za uho bije, in da tudi njemu prepovedujejo otrokom zaušnice dajati in do noči zapirati. In na koga so vse te tožbe najbolj namerjene? Na gospoda Petra Fortuna, ki je voditelj klerikalcev. Prav vam je, gospod Fortun, drugič pa še peljite klerikalce na shode! Dajte enkrat spregledati, saj imate dobre oči in drevo hitro spoznate, če je ravno ali krivo. Oglejmo si nekoliko Jeričevo obnašanje in nadzorstvo v naši šoli. Dokler smo imeli učitelje, so se v šoli otroci pomikali naprej po vedenju in znanju, zdaj pa napredujejo po milosti Jeričevi. Omenili bi lahko veliko. Neke Canjarke otrok iz Damelj ni bil sposoben za višji oddelek. Šla je k gospodu Jeriču, poljubila mu pete in zdaj je otrok sposoben za višji oddelek. Poglejmo kako ravna s Fortunovim otrokom v šoli. Otrok ni znal, kolikor je Jerič zahteval, zato ga dobro udari za uho in mu reče, če se v pol ure ne nauči tri strani katekizma, da bo od poldne do pete ure zvečer zaprt. To se je tudi zgodilo. Ko je pa 15. julija gdč. učiteljica razdelila šolska naznanila, so jih vsi otroci dobili, samo učenec Jure Fortun ga ni dobil. Učiteljica je rekla: jaz bi ti ga dala, ali gospod župnik so rekli, naj tvoj oče pride k njim po naznanilo. Mogoče Jerič misli, da mu bo tudi Fortun prišel pete poljubovat, a jaz mislim, da ga ne bo, če ravno je dozdej bil klerikalec. Mož je malega, pa resnega govora, nepoštenost mu tudi ne diši. Prihodnjič pa še kaj več.

d **Iz Bučke**. Dne 17. julija t. l. je bil nekak zgodovinski dan za našo občino. Premagali smo klerikalnega zmaja, kakor se je imenoval profesor K. v sramotilnih pes-

micah, katere je pošiljal pretečno leto priznanim naprednjakom v naši in v okoliških občinah. Klerikalni zmaj nima niti ene glave več, občinski odbor pa niti enega klerikalca. Tako je vendar ošabni profesor v svoji brezmejni domišljavosti pri občinskih volitvah pogorel tako, kakor pri šolskih računih. Župan Vajs je padel s stolčka, ker mu je noga polomil njegov je-rob K. Ker klerikalec brez sleparstva itak nič ne doseže, so tudi hoteli voliti s ponarejenimi pooblastila (slučaj Sedlar). Toda volilna komisija, obstoječa razun enega iz samih klerikalcev, je morala pod vodstvom, oziroma nadzorstvom strogega, toda objektivnega komisarja, poslovati nepristransko. Ni bilo tako, kakor pri zadnjih volitvah, ko je župan trgal pooblastila, izkaznice, glasovnice ter jih metal pod mizo. Sedaj se jeze nad Selakom, češ, da je izdal klerikalce. Mladi mož je pač spoznal, da pod vodstvom starega K., ki hoče celo župnika komandirati, a so se mu v obraz in v javnosti očitala taka nečastna dejanja, občinski voz zagazi v blato. Da se pa čisto po klerikalnem vzoru maščuje, je odpovedal jutranjo mašo ob nedeljah in praznikih. Na svoji kosmati vesti bo torej imel greh onih, ki radi njegove maščevalnosti ne bodo mogli k nedeljski službi božji. Celostare pobožne ženice se jeze nad takim postopanjem profesorjevim. Komljančev štof se trga, kmalu ga bodo same cunje. Napredni občinski odborniki pa naj se zavedajo, da so z njihovim častnim mestom združene tudi dolžnosti in delo za blagor občine.

d **Št. Janž**. Dne 6. julija smo imeli veliko slavnost. Čuki so namreč otvorili svojo na puč sezidano čukarijo. »Slovenec« je o tem jako obširno pisal in napravil iz komarja slona. Z otvoritvijo je bil združen tudi javen shod, na katerem so prodajali surovost po Bajčevem receptu: Platiščetov France, ženin in magnatni veleposestnik v Gabrijelah, »forčuk«. Ermanov Lojze, Bržane, dr. Pegan in prednjica »Bogomil« Milica Flajsova, Češnjice. Da Bajec kot mojster surovosti ni izostal, se razume. Govorniki so bili vsi navdahnjeni Bajčeve surovosti ter udrihali po naprednjakih in naprednih listih. Iz njih neotesanih besed je bilo videti, da je klerikalizem na robu propada in da mu že prižigajo blagoslovljeno svečo za po v »večnost«. Bajec je znan kot velik prijatelj ženskih kostumov in zato najraje govori o tistih kijkljah, ki neposredno pokrivajo žensko telo, takozvane vatiranke. Zakaj to, si ne vemo drugače razlagati, nego, da je moral kdaj v kaki vatiranki zavohati kak poseben parfum. Kakor je že v cerkvi parkrat pridigoval o vatirankah, tako so bile tudi na tem shodu govornikom za podlago njih govora. Najbolj pa jo je pogodila Flajsova, ker je dejala, da je za liberalce — vrag si ga vedi iz kakšnih razlogov — kijklja prepošteno oblačilo, ampak k večjemu bi bila dobra kaka stara vatiranka. S takimi be-

sedami je bilo ljudstvu za smeh dovolj preskrbljeno. Zakaj bi pa tudi ne bilo, ker je vedelo, da Micica ni taka, kakršna se kaže. Če bi vedela, da ljudje vedo, da je ona kot cvet bogomil, dovolila nekemu fantu, da je pri nji in v njeni družbi večkrat prenočeval, ter mu za to »dobroto« izkazovala ljubezen od vseh strani, na njem pa pustila neko nesnago, bi gotovo sama zlezla v tako vatiranko, v javnosti pa o vatirankah molčala. Govornik Ermanov Lojze, se je pa zastonj trudil, da bi povedal Bajčev recept, katerega je prejšnjo nedeljo še znal in ga na vse grlo okoli svoje hiše ponavljal, tam na odru je pa jecljal, kot bi imel polna usta koruznih žgancev. Ljudem se je zdel blazen, ker jim je le čukarsko kapo kazal, kaj pa je čvekal, ga pa ni nobeden razumel. Dr. Peganu svetujemo, naj gre drugič svoje surove izraze in primere v svoj okraj prodajat, ker pri nas se je še starim ženam zdel pre malo otesan. »Slovenec« je pisal, da je bila ta slavnost nekaj velikega. Bilo pa je 85 čukov, »slavna« godba, od katere je bilo samo en komad slišati, pa še za tega si moral dobro ušesa napeti in 16 bogomil s ta šepasto, to je bilo vse! »Slovenec« naj bo torej previdnejši, da se z njim ne zgodi to, kar se je zgodilo z »Domoljubom«, da mu namreč ne bo treba kdaj za neresnične vesti plačati kako množino kronc, kot je storil »Domoljub«.

o Notranjske novice o

n **Dolenji Logatec.** Novo mašo smo imeli v Dolenjem Logatcu dne 20. julija. Bral jo je sin tukajšnjega posestnika Pečkaja. Bila je pri nas to prva slavnost take vrste. Slavnostni govor je imel v cerkvi glasoviti kaplan g. Turšič, ki je pred nekaj leti v Logatcu kaplanoval. Njegov tozadevni govor je meril bolj na zabavljanje proti napredni stranki. Vsak stavek njegovega govora se je začel z besedami: »Strupeni čas svobodne misli bo metal kamenje na pot, po kateri boš hodil, ti, novomašnik itd.« Gosp. Turšič je pa bržkone pozabil, kdo je začel metati strupeno kamenje na popolnoma čisto pot v Logatcu. Mi pa sami dobro vemo, da so pred njegovim dohodom v Logatec, bila naša pota prosta strupenega kamenja in ker miroljubnost našega novomašnika g. Pečkaja poznamo, tudi upamo, da on ne bo metal strupenega kamenja na pot, po kateri bo hodil. Tako se mu tudi ne bo treba spodtikati nikoli ob tako kamenje, kakršno mu je g. Turšič v svojem govoru tako pristržno želel. Ako bo g. novomašnik posnemal gospoda župnika v Gorenjem Logatcu, bodo njegova pota nele vsakega strupenega kamenja prosta, marveč njegovo življenje bo udobno in on bo češčen od vseh slojev. Poleg g. Turšiča in njegovih pristašev tudi mi ostali Logatčani želimo g. novomašniku obilo sreče in udobnega življenja v njegovem poklicu in upa-

mo, da bo vse to tudi dosegel, nikakor pa ne v posnemanju g. Turšiča.

n **Logatec.** Telovadno društvo »Sokol« v Logatcu naznanja, da se vrši dne 3. avgusta slavje petletnice in razvitja prapora. Glavna točka slavja bo ob 4. popoldne razvitje prapora pred hišo br. Pupisa v Gor. Logatcu in ob 6. popoldne javna telovadba na prostoru br. Hladnika. — Velika ljudska veselica se vrši nato na senčnatem vrtu hotela »Kramer«. Opozarjamo na to prireditev vsa bratska društva, posebno radi ugodne železniške zveze. Prosimo bratska društva, da nam kmalu naznanijo svoj poset in število telovadcev na orodju in pri prostih vajah. — Na predvečer slavja priredi »Sokol« podoknico gospe kumici in po pohodu po Logatcu se vrši »prijateljski sestanek« v salonu hotela »Kramer«. K sestanku so vsi prijatelji društva bratsko vabljeni. — Na zdar!

n **Iz Logatca.** Dne 3. avgusta proslavi logaški »Sokol« svojo petletnico in obenem razvije svoj prapor! Je sicer kratka doba, toda v teh razmerah in v vedno hujšem boju z našimi nasprotniki, je to doba dokaza, da je »Sokol« na trdni podlagi, v katero se zaman zaletava klerikalni zmaj. Že ob ustanovitvi »Sokola« je poročal »Domoljub«, da se je porodilo iz jajca pišče, ki pa bo kmalu poginilo. Razni duhovni pastirji so napadali mlado društvo s prižnic; gledati tanko oblečene telovadce je bil velik greh in pohujšanje. Ta greh je postal kmalu nato čisto nedolžen in celo Notranjsko je poplavila organizacija, ki še danes najbolj sliši na ime »Čuk«. Toda, medtem ko Sokolstvo vedno napreduje in s svojimi uspehi pri javnih telovadbah dokazuje svojo moč, ne čujemo o telovadbi Orlov že dolgo časa nič! Le tu pa tam se pri raznih cerkvenih paradah pojavlja kak Čuk, kot spomin na minule boljše čase. Ne pisali bi toliko o tej stvari, ko bi zopet tako samolastno ne naspopal naš nadležni župan Remc. Naša prireditev je bila naznanjena že meseca sušca in majnika po časopisih. Iz same nagajivosti pa naznanjajo v zadnjem času na isti dan tudi klerikalci svojo prireditev. Tu je dobil župan vzrok, ter nam na ta dan prepoveduje ples. On pravi, da bi klerikalna mladina uhajala od njihove prireditve k Sokolovi, s čimer bi bili oni oškodovani. Ta vzrok sicer ne drži, vendar dokazuje, da suhoparne klerikalne prireditve nikakor ne ugajajo mladini. Pri prepovedi plesa je gotovo župnikova roka vmes. Obema bodi povedano, da sta z nagajivostjo sama začela; bodočnost pa pokaže, kdo zna biti bolj nagajiv! Plesalo se pa bo ta dan vseeno. Na vas, Notranjci, pa je, da z največjim obiskom dokažete, da se ne daste ugnati s klerikalnim lumparijami!

n **Velika poletna veselica v Postojnski jami.** Letos se vrši prvič poletna veselica v Postojnski jami že v nedeljo, dne 3. avgusta. V to svrhu bodo vozili ta dan od vseh strani posebni vlaki za polovično ce-

no v Postojno. Ker bodo prihajali vsi vlaki šele popoldne, je ustrezno p. n. udeležencem tudi v tem oziru, da lahko obedujejo doma. Da bo veselica sijajna, v to nam jamčijo razne godbe, ki bodo koncertirale po jamskih dvoranah, podzemeljska restavracija in kavarna, uradovanje c. kr. jamske pošte, razne zabave, ples itd. Veselica se vrši ob vsakem vremenu in se prične že ob 1. popoldne ter traja neprenehoma do 7. zvečer. Vsled tega se lahko vsakdo po volji in želji pomudi pri raznih zabaviščih ter si kljub temu lahko tudi ogleda vse podzemeljske krasote te svetovnoznane jame.

n **Iz Slavinske občine.** Kaj je krivo, da kmečki stan propada? Kmečki stan, podlaga vsem drugim stanovom, vedno bolj propada. Ako pogledamo po zemljiških knjigah in po posojilničnih knjigah, so se kmetje v zadnjih 30 letih močno zadolžili, tako, da je dosti kmetovalcev, katerih dolg presega vso vrednost njih premoženja. Temu je kriv v prvi vrsti prevelik kredit. Ko je bila pred leti v naši okolici samo »Notranjska posojilnica« v Postojni, ki je bila res idealno delo naših naprednih mož nasproti oderuštvi tedanjih dni, takrat so se kmetje še najbolj vzdržavali. Ko se je pa ustanovila klerikalna stranka in je začela ta po večjih krajih in končno že v vsaki vasi ustanavljati posojilnice in konsumna društva in je kmetom in tudi ljudem brez premoženja ponujala denar in blago iz konsumnih društev, z namenom, da si pridobi strankino premoč, se je začelo naše kmečko ljudstvo tako zadolževati, da je sedaj uganka, kako naše kmečko ljudstvo rešiti iz tega obupnega položaja. Da kmečki stan propada, je kriva tudi socialna demokracija, ki je delavske razmere v mestih nekoliko izboljšala in s tem povzročila, da vse ljudstvo s kmetov sili v mesta in tovarne in da noče skoro nihče več ostati pri kmečkem delu. Vsled tega je pa sebi prav malo koristila, ker so tovarne vsled zmanjšane delavnega časa in večjih plač blago podražile. In tovarniške izdelke morajo tudi delavci, kolikor rih rabijo, dražje plačati in zato niso skoro nič na boljšem od prejšnjih časov. S tem je pa naš kmečki stan na dve strani oškodovan. Prvič nima delavcev, drugič pa mora vse blago, katero rabi iz tovaren, toliko dražje plačevati. Kmečki stan propada tudi vsled tega, ker se je deloma sam, deloma pa so ga iz mest se vračajoči delavci pomehkužili. Delavci niso več zadovoljni s tako hrano, kakor nekdanj in danes stane hrana za delavca več, kakor dnina. Vsled vseh teh navedenih vzrokov je naš kmet močno nazadoval in bo težko prišel na svoje prvotno mesto, oziroma dosegel blagostanje kot nekdanj, ko je imel sicer malo denarja, zato pa vsega dovolj. — K m e t.

Razširjajte „Slovenski Dom“.

o Zagorske novice o

zg Sv. Gora v litij. okraju je sicer dobro znana hribolazcem in drugim izletnikom radi lepega razgleda, ki se nudi iz tega, visoko ležečega kraja, ni pa javnosti znano, kake krivice in nasilnosti se tam gode. Tamošnji župnik nastopa proti kramarjem, ki pridejo o priliki prodajati slaščice in druge malenkosti, jako kruto ter jim zabranjuje, izvrševati obrt, za katerega imajo obrtni list od c. kr. politične oblasti in za katerega plačujejo davek. — Tamošnji organist, oziroma njegova žena, ki ima gostilno, se pa brani, prodajati neljubim osebam jedila. — Za vse te trditve imamo konkretne slučaje pripravljene in se c. kr. okrajno glavarstvo v Litiji, kot obrtna oblast, o tem prav lahko prepriča, če se za stvar zanima. V slučaju, da se bodo oblasti zanimale za to stvar, se prav lahko zgodi, da izgubi organist na Sv. Gori gostilniško obrt, kajti po § 482. kaz. zak. zapade vsak obrtnik, ki prodaja živila, pa ista gotovim osebam noče prodati, v 1. in 2. slučaju strogi kazni, v 3. slučaju se mu pa odvzame obrt. Sodnijska kazen bi naj ne zadela samo gostilničarja, oziroma njegovo ženo, marveč tudi onega, ki mu tako protizakonito dejanje svetuje, ali ukazuje, kar bi tudi ne bilo težko dognati. Upamo, da veljajo naši državni zakoni tudi za Sv. Goro in da se bo ta anarhija tam kmalu končala.

Ostali slovenski kraji

o Poraz goriških novostrujarjev. (Dopis s Krasa). Pretečeno nedeljo dobili so jih goriški novostrujarji neusmiljeno po grbi. Ti odurni ljudje z njihovim glasilom „Novi Čas“ na čelu so menda najbolj gnusna prikazen sedanosti na slovenskem ozemlju. Ni ga stanu, da bi ga „Novi Čas“ ne napadal in oblatil, ako kdo izmed tega ali onega stanu slučajno ne trobi v klerikalni rog. Na piki imajo ti krivi preroki posebno učiteljstvo, pa tudi drugo narodno-napredno misleče uradništvo oblajajo, kakor kužek mimo drdrajoči voz. Koliko se je repenčil „Novi Čas“ pred volitvami, da ljudstvo na goriškem vriska od veselja, ko novostrujarji tako vehementno napadajo takozvane liberalce. V nedeljo, 20. t. m., je pa ravno isto ljudstvo z glasovnicami v rokah reklo, da to ni res, da ono se ne vjema z novostrujarji, da ono obsoja strupeno pisavo njih glasila, ker to ni vredno, oziroma je vredno, da bi ga o . . . , ker ne zna drugega, kakor poštene ljudi grditi in blatiti, hinavske licemerce pa zagovarjati in jih povzdigovati v deveto nebo. Kljub tolíkemu ropotu v „Novem Času“, kljub posebnim izdajam tega smešnega in med razumnim ljudstvom (tega je na Goriškem večina) obsvoženega obskurnega lističa, niso novostrujarji v splošnem volilnem razredu dobili nobenega poslanca. Starostrujarji imajo pa dva: Fona

in Grgiča. Mesto dr. Brecljna, katerega imajo novostrujarji za polboga in s katerega delovanjem so hoteli na Goriškem vpeljati kranjske razmere, je bil izvoljen pri ožjih volitvah samostojen kandidat, antiklerikalnega mišljenja, Ignac Kovač, župan v Ajdovščini z 8883 glasovi. Doktor Breclj, junak žalostne postave je pa slavno propadel ter ostal — kakor pravi Lah — v trobenti v veliko veselje in zadoščenje velike večine goriškega prebivalstva. „Kdor drugim jamo koplje, sam pade vanjo“, to naj si zapomni „Novi Čas“ in vsi njegovi — podrepaniki.

o Cvetlični dan v Sv. Križu ob morju se je obnesel dne 20. t. m. primeroma zelo dobro. Treba je namreč pomisliti, da obstoje tu štiri stranke, ter da ni nobeno društvo, katerih je tu brezštevila, priredilo cvetličnega dne, temveč je ta vzvišena ideja vznikla iz lastne inicijative, iz vrst tu narodno-napredne nežne mladine. Zato je treba javno pohvaliti ta mlada in za narod navdušena dekleta, dekletca in fante. Tukajšnja Ciril in Metodova podružnica za sedaj ni priredila cvetličnega dne, upamo pa, da priredi v kratkem kako veselico v večjem obsegu v ta namen, da se ne bo reklo, da ta podružnica spi, da nič ne dela, da ne da glasu od sebe itd. Na noge, da bodo ljudje o podružnici dobro govorili. Nabralo se je na cvetlični dan, v nedeljo v Sv. Križu pri Trstu v prid Ciril in Metodove družbe okroglih 50 kron, za kar se izreka zahvala vsem delujočim in darovateljem. — Na zdar!

o Ne mešajmo se v prepire. V Poreču je miril pred kratkim neke pretepače 25 letni Martin Vilenik. Naenkrat je bil zadet, ne ve se še od katerega pretepača, v trebuh od krogle iz samokresa. Ubogi Vilenik, ki je bil mirna duša, je bil prepeljan v tržaško bolnico, kjer je pa kmalu umrl na dobljeni rani.

o Konji in voz v morju. V Trstu na trgu Giuseppina so nakladali pred kratkim ob morju na voz cement. Ne ve se iz katerega vzroka sta konja šla nekaj korakov nazaj. Naenkrat je desnima kolesama zmanjkalo tal in voz potegne seboj v morje tudi konja, katera sta utonila. Voznik, pa ko je videl, da ne more pomagati, je žalosten odšel ali pravzaprav zbežal.

o Iz Amerike. Gotovo se še čitatelji tega lista spominjajo poročila pred tremi meseci, ko sem bil še na Wilburton Oklahoma in v katerem sem svaril Slovence pred Ameriko zaradi slabih delavskih razmer. Danes je sicer nekaj boljše kakor se čuje, pa kako dolgo bo trpelo, ne morem povedati še danes. Gotovo je Slovcem onstran ocena znano, da Amerika danes ni več to, kar je bila pred 25 leti, ampak danes se še samo sliši lepo ime Amerika. Ne smem reči, da se ne zasluži več tukaj. Še se zasluži s trdim in nevarnim delom, toda računati je treba, da je z vsakim dnem tudi vse dražje in ko postane tukaj ena reč draga, ne izgubi cene nikdar več, ampak gre vedno višje in višje. Naj omehim tukaj v tem pismu samo nekatere najbolj potrebne predmete. Krompir

stane 32 kg 65 centov in ako bo hudo suho leto, bo prišla ista teža do 3 dolarje. Krompirju cena pade potem, ko pride krompir iz drugih držav. Moka stane 50 kg 1 dolar 40 centov, meso za juho 1 kg 24 centov, prašičevo za peči 1 kg 34 centov, prašičevo prekajeno 1 kg 38 centov. Jajca en tucat 25 centov, pa mnogokrat je polovica pokvarjenih. Prašičeva mast 1 kg 40 centov in prekajena slanina 50 centov. Iz tega bo mogoče kdo mislil, da ni drago tukaj v Ameriki, pa pomisliti je treba, da morajo tukaj ljudje boljše živeti kot v domovini, ker je vsako delo bolj težko in se z neverjetno hitrostjo dela. Zato tudi človek ne more obstati s samim mlekom in kruhom, kakor je navadno po kmetih na Slovenskem. Ako človek hudo dela, mora tudi dobro živeti in to edino imamo tu v Ameriki. In na tem mestu povem, da ne živi človek nič boljše z enim dolarjem dnevno, kakor pa na Kranjskem z dvema kronama, dasiravno so cene še vedno nekaj nižje kot pa v Avstriji. Obenem se pa tudi mora računati, da so tukaj prav pogosto štrajki, posebno letos so na dnevnem redu. V tem času mora ljudstvo tudi živeti in ako ni denarja, delaj dolg in tudi tega je potreba pozneje plačati, ker zastoj ne da noben in ker ne more. Mogoče bo cenjeni čitatelj rekel: pa štrajkati ni treba, ako se samo zadolžiš. Povem, da štrajk mora biti, ker vedno rastejo kapitalisti in mislijo, da mora delavec vedno delati za eno in isto plačo. Kako bo pa delavec živel, ako bo vse moral plačati drago, zaslužil pa malo. Zato so štrajki neizogibni, ker se proletarec mora boriti za življenje in obstanek. Kakor sem v zadnjem pismu poročal, imamo demokratičnega predsednika in da imamo mnogo dobrega pričakovati od njega, ker je delavske stranke. Danes se pa sliši, da se ga ni potreba bati kapitalistom, pač pa delavcem, ker je naklonjen kapitalistom. Tudi dobro! Vsak toliko časa obeta vse dobrote delavstvu, da je izvoljen, potem pa hrbet pokaže ko žepe z zlatom polni, kakor deželni poslanec in glavar na Kranjskem dr. Ivan Šusteršič. Po duhu so vsi enaki, če prav se po osebi razločijo. — Naj opišem še delavske razmere v tem kraju. Delamo tukaj večinoma v premogovih rovih, dasiravno je mnogo oljnatih sesalk v bližini, ki vlečejo olje iz zemlje in delajo smrad celi okolici, ob enem pa tudi mnogo škodujejo premo-garjem. Mnogo železniških lokomotiv kurijo z oljem in tudi druge tovarne obratujejo z oljem, kar bi morale drugače s premogom storiti. Ko bi tega ne bilo, bi se mnogo več premoga porabilo, delavci bi dobivali večjo plačo in bilo bi več delavcev zaposlenih. Premog je tukaj visok 1 m, zaslužek pa raznovrsten. V suhih prostorih koplje premog stroj in je plača za nakladanje premoga 63 centov od tone = 20 stotov. Drugod, kjer je malo vode, ne morejo s strojem kopati, ker bi elektrika, ki goni stroj vse pobila. Tam je plača 83 centov od tone. Kjer pa je 3 prste in več vode v pro-

storu, je plača 93 centov od tone. Nekateri delavci so popolnoma mokri kakor tudi jaz. Delo ni nevarno, ker ni plinov in tudi strop je dober. Bati se ni, da bi se odtrgal in pobil ljudi. Sicer so plini mnogo bolj nevarni kot kamen, ker zahtevajo mnogokrat na stotine življenj, ko se vžgejo. Na Adamson Oklahoma, kjer sem tudi delal par tednov, je bilo vse polno plinov, ki so se vžgali ponoči, ko je zažigalec min zažigal. Užgal se je najprej plin in nato še premog in delavci, ki smo tam delali, drugi dan nismo mogli iti na delo, ker so vse vhode zazidali in s tem skušali zadušiti ogenj, ki je gorel v premogorovu. Ali so ga zadušili ali ne, ne vem, pač pa vem, da smo bili delavci s tem hudo zadeti, ker smo izgubili delo in orodje, ki je ostalo v jami. Le sreča, da se je užgal plin ponoči in ni zahteval nobene človeške žrtve. S tem končam ta dopis, ki se je itak zavlekel. Drugič še kaj več! Vsem čitateljem tega lista srčen pozdrav, kakor tudi Vam gospod urednik, želim mnogo novih naročnikov predplačnikov. Vam udani Joe Hribnik, Coalton, Oklahoma, U. S. A.

Gospodarstvo.

gs Razstava perutnine v Št. Jerneju. Samostojni perutninarški odsek c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani priredi o priliki razstave prašičev v Št. Jerneju v torek, **dne 16. septembra t. l., razstavo perutnine v zvezi s premovanjem.** Namen razstave je, pokazati dosednji razvoj dolenskega perutninarstva in spodbuditi naše gospodinje k nadaljnjemu napredku v tej važni gospodarski panogi. V razstavo se pripušča vsa domača perutnina, kokoši, race, gosi in purani; od vsake najmanj po 3 živali, 1 samec in 2 samici, n. pr. 1 petelin in 2 kokoši itd. Živali se morajo razstaviti v čednih, dosti velikih kurnikih. Kdor želi razstaviti svoje živali, se mora priglasiti **do 15. avgusta t. l. pri svojem županstvu ali pa pri kmetijskem društvu v Št. Jerneju,** in mora povedati, kakšno perutnino in koliko je želi razstaviti. Županstva po sodnih okrajih Kostanjevica, Krško, Mokronog in Novo mesto so naprošena, da sprejemajo do 15. avgusta priglasila k razstavi in jih potem pošljejo kmetijskemu društvu v Št. Jerneju.

gsp. Tečaj za uporabo sadja in zelenjadi priredi kranjska kmetijska šola na Grmu od 1. do 5. septembra s sledečim sporedom: **V ponedeljek, dne 1. septembra** od 2. do 4. popoldne: Pomen konserveriranja sadja in zelenjadi. Vzroki pokvarjenja sadja. **V torek, dne 2. septembra** od 8. do 10. dopoldne: Kipenje. Kisanje zelenjadi. Konserviranje zelenjadi v kozarcih in pušicah. Od 10. do 12. dopoldne: Praktične vaje. Popoldne od 2. do 4.: Naprava mezge (zalzna), mozge (povidla) in zdriza. Od 4. do 6. popoldne: Praktične vaje v

sadni kuhinji. **V sredo, dne 3. septembra** od 8. do 10. dopoldne: Vlaganje sadja v kozarce (naprava kompota). Shranjevanje sadnih konserv. Od 10. do 12. dopoldne: Praktične vaje v sadni kuhinji. Popoldne od 2. do 4.: Naprava soka iz jagodičevja in drugega sadja. Od 4. do 6. popoldne: Praktične vaje v sadni kuhinji. **V četrtek, dne 4. septembra:** Dopoldne od 8. do 10.: Sušenje sadja in zelenjadi. Od 10. do 12. dopoldne: Praktične vaje v sušenju. Popoldne od 2. do 4.: Obiranje in spravljanje (shranjevanje) sadja. Vlaganje sadja v zaboje, košarice in sode v svrhu kupčije. Od 4. do 5. popoldne: Praktične vaje v sadovnjaku in sadni kleti. **V petek, dne 5. septembra:** Dopoldne od 8. do 10.: Naprava sadjevca (mošta). Sestava sadja in mošta. Kipenje mošta. Naprava octa. Od 10. do 12. dopoldne: Praktično razkazovanje v vinski kleti. Popoldne od 2. do 4.: Ravnanje s sadjevcem, boleznimi sadjevca, in ravnanje s pokvarjenim sadjevcem. Od 4. do 5. popoldne: Praktične vaje v vinski kleti. — Predavanja od 1. do 4. septembra so namenjena v prvi vrsti našim gospodinjam in dekletom; dne 4. in 5. septembra pa gospodarjem. Tečaja se je udeležiti vseh 5 dni, ali pa tudi samo prve 3 dni, ali pa tudi zadnja dva dneva. Ker se sprejme z ozirom na praktične demonstracije le omejeno število udeležencev, se je treba priglasiti do 17. avgusta. Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem s Kranjskega, ki za podporo pravočasno po dopisnici prosijo, povrne ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in za prehrano po 1 K 50 vin. na dan. Vendar se izplača podpora le tistim, ki se jim je izrecno dovolila. Priglasilom je pristaviti tudi, katere dneve se misli dotičnik tečaja udeležiti. Prošnje za podporo in priglasila je nasloviti na ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu (pošta Kandija, Kranjsko).

Razno

* **Posledice zadnje nevihte.** Zlasti na Ogrskem so posledice zadnje nevihte naravnost grozovite. Tako poročajo iz Marmaros-Szigeta, da je stalo tam v spodnjem delu mesta 784 hiš pod vodo. Od teh se je podrlo 14 hiš. — Nevihte so se na Ogrskem tudi še potem nadaljevale. V Erdö-Szakau je padla toča, obenem pa je divjal silen vihar. Posamezna ledena zrna so se vsled viharja prijala, tako da je nad vasjo padal led po kilogram ežak. Na Tisi je bil promet ustavljen. V Marosujvaru so bile preplavljene saline. Sploh je po celem Ogrskem razsajala nevihta tako silno, da škode niti približno ni mogoče ceniti. Tudi v Črnovicah je povodenj napravila velikansko škodo, razdejala je mostove, ceste in železniške proge. Eno predmestje stoji popolnoma pod vodo. Tudi železniška zve-

za Črnovice-Lvov je bila pretrgana, v soboto pa so progo že zopet poravnali. — Bistrica in Dnjester sta preplavila svojo okolico.

* **Neurje v Italiji.** Iz Milana poročajo: V vzhodnem delu Zgornje Italije je predvčerajšnjem divjal orkan ter je padala toča, ki je na polju napravila velikansko škodo. Posebno kraji ob Gardskem jezeru so utrpeli veliko škodo. Salo je skoraj popolnoma pod vodo. Parniki niso mogli pristati in so morali ostati sredi jezera, da je vihar ponehal.

* **Kinematograf je zdavju škodljiv.** Ameriški očesni zdravnik dr. Gould je v glasilu ameriškega medicinskega društva priobčil svoje bogate izkušnje o vplivu kinematografskih predstav za zdravje gledajočega občinstva. Ob dolgem gledanju svetlopic se mnogokrat pojavijo znaki bolezni, ki se najlažje primerjajo z migrenom in njenih mnogoličnih nastopih. Navadno se pojavi čut velike utrujenosti možganov in zlasti oči, pomanjkanje teka in večkrat celo bruhanje in nespanec — vobče torej znaki, ki nastopijo ob vsakem prenapenjanju oči. Zanimivo je, da imajo osebe, ki nosijo očala, v kinematografu občutek, kakor bi ne imele pravih očal. Seveda je pa to le prevara in posledica prenapetja oči. Morda bodo kdaj prišla v rabo posebna očala za kinematografske predstave; s tem bi se morda vsaj deloma dale preprečili slabe posledice dolgega gledanja svetlopic. Pravi vzrok teh boleznih pojavov je po mnenju dr. Goulda trajno menjanje stalne točke oči, migljanje podob in mnogokrat nezadostna razsvetljava.

zd Slabokrvnost in bledica. Ako se hočeš teh nadležnih bolezni iznebiti, bodi kolikor mogoče na svežem zraku in rad delaj, pa ne toliko, da bi se preveč utrudil. Zjutraj se umij po vsem životu s postalo vodo. Vsak teden vzemi triinpol kopeli vode hladne. V začetku bodi v njih po pet sekund. Jej Kneippov kruh s sirovim maslom, sir, sadje, zelenjavo, ovsen zdrob, mleko in mlečne jedi, z limoninim sokom okisano salato, zelenjavsko juho in sladno kavo. Jej počasi, pij malo!

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Valentin Kopitar.

Fizikalčno - terapevtski

AMBULATORIJ

**prim. dr. Robida, Ljubljana, Dalmatinova ul. 3.
za živčne in druge bolezni.**

Ordinacija, izvzemši nedelj in praznikov vsak dan od 11^h do 12^h dopoldne in 2^h do 3^h popoldne; ob sobotah samo od 11^h do 12^h dopoldne.

**Zdravljenje s svetlobo in toploto,
masažo in elektriko.**

Galvanizacija, faradizacija, voltaizacija, sinusoidalna faradizacija, lokalna d'arsonvalizacija, visoko frekventni toki v solenoidu (avtokondukcija), električne čveterostanične kopeli, splošna, vibracijska in konkusijska masaža, gimnastika, termopnev-, moterapija, Goldscheiderjevo svetlobno zdravljenje, pnevmomasaža, vakuumterapija, radijevo pitno zdravljenje, diatermija (termopenetracija).

**Specijalna terapija živčnih bolezni
s posebnim ozirom na nevroze,**

kot: nevrastenije, histerijo, psihogenijo, na boja-zenske, seksualne, srčne in druge nevroze. **Psihoterapija.**

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 19. julija 1913.

Dunaj: 32, 39, 25, 38, 20.

Dvignjene v sredo, dne 23. julija 1913.

Brno: 28, 29, 46, 13, 90.

Gradec: 55, 70, 78, 16, 14.

**Gospodinjite
najceneje**

ako se poslužujete k pripravi Vašega zajutreka, malice ter večerje zrnati kavi podobnega „pravega :Francka: z kavim mlinčkom“.

In zakaj?

Ker „pravi :Franck“

poseduje blagovonjav okus, ki povzdiga vonjavo zrnate kave ter je pritem vendar najcenejši, ker je najizdatnejši kavin pridelek.

imp 67/25.048

Listnica uredništva.

V., Zagorje - Št. Peter: Dopisa ni bilo pismu priloženega, najbrže ste ga drugam založili.

V Boštanj: Jako obžalujemo, da smo priobčili zadnja dva dopisa iz Vašega kraja. Prihodnjič bomo bolj previdni. Kdo si pa more misliti, da so klerikalci taki lumpje, ki jim ni nobeno, še tako nepošteno sredstvo preslabo, le da morejo škodovati svojim nasprotnikom. Le naj se še enkrat dotični lump oglasi, posledice naj si sam pripiše!

Več gg. dopisnikom: Pride prihodnjič!

*Lastna tovarna
ur v Švici*

1887

Zahtevajte „JUBILEJNICENIK“ zastoj

1912

Fr. Čuden, Ljubljana.

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljno perje:

1 kg sivega, dobrega, puljenega 2 K, boljsega 2 K 40 h, prima polbelega 2 K 80 h; belega 4 K; belega, puhastega 6 K 10 h; 1 kg vefinega, snežnobelega, puljenega 6 K 40; 8 K; 1 kg puha, sivoga 6 K; 7 K; belega, linega 10 K, najtnejši prsni puh 12 K. — Kdor vzame 6 kg dobi franko.

Zgotovljene postelje

iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga, pernica, 180 cm dolga, 120 cm široka, z 2 zglavniki, vsak 80 cm dolg, 60 cm širok, napoljen z novim, sivim, jako stnovitnim puhastim postelnim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K; 14, 16 K; zglavniki 8 K, 8 K 60 h, 4 K. — Pernice 200 cm dolge, 140 cm široke K 13 —, K 14 70, K 17 80 in K 21 —; zglavniki 90 cm dolgi, 70 cm široki K 4 80, 6 20 in K 5 70; podpernica iz močnatoga rižastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka, K 12 80, K 14 80. Rapošiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je zamenjati, za neugajajoče se vrne denar. 63

S. Benisch, Dešenice, št. 953, Češko.

Bogato ilustrovan cenik zastoj in franko.

Sladni čaj - znamka Sladin!

Kri! polovico prihranka tudi na mleku in sladkorju in okusen zajtrk, južino! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se pa uporablja pri dojenčkih namesto moke za otroke, so otroške boleznij manj nevarne. — je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima

Moč! ime Sladin in je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin.

Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-

Zdravje! karne Trnkóczy: Schönbrunn-terstrasse šte. 109, Josefstädterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4. V Gradcu: Sackstrasse šte. 4.

Priporočljiv za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih tvrdk Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb. 3

Proda se veleposestvo

zapisano v deželni deski „Krupa“, pošta Gradac, okraj Metlika na Kranjskem v izmeri 300 oralov; od teh okoli 132 oralov izbornega polja in logov, 168 oralov 20—80 let starega gozda, vse v enem kompleksu okoli grada. Višina nad morjem 130—150 m. Podnebje toplo, železniška postaja Gradac in železnica že zgrajena, 10 minut oddaljena. Iz gozdov, če se posekajo, se lahko napravijo zelo rodovitna polja, loke, vinogradi Grad s 36 prostori, v I. nadstropju, mlinom pod gradom na 5 tečajev, vodna sila za veliko žago. Cena z vsem fundusom in instruktom kron 250.000. Proda se tam tudi zelo donosna opekarna za K 15.000. — Ponudbe na: 44

Pozemkova banka v Pragi, (Češko).

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2., lastna hiša.

Obrestuje vlogé na knjižice s 4³/₄% v tekočem računu najugodnejše. Z ozirom na svoj polnovplačani delniški kapital 8.000.000 kron in 1.000.000 kron rezervnih fondov ponuja največjo varnost za ves tujl denar. Promet na leto do 1400 milijonov kron. Preskrbuje vse donarne zadeve najkulantnejše. 6 Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Pozor!

50.000 parov čevljev.

4 pari čevljev za samo 9 kron.

Ker je več velikih tvornic ustavilo plačila, sem bil pooblaščen velik oddelek čevljev daleč pod izdelovalno ceno spraviti v denar. Prodajam torej vsakomur: **2 para moških in 2 para ženskih čevljev na trakove**, usnje rjavo ali črno, galoširano, z močno zbitimi usnjatimi podplati, veceleg. najnovejša fazona, velikost po št. Vsi 4 pari stanejo samo 9 kron. Razpošilja po povzetju.

J. GELB, izvoz čevljev, Novi Sandec, Galicija šte. 123. 52

:: Zamena dovoljena, tudi denar nazaj. ::

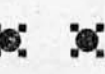

Priporočamo našim

Kolinsko cikorijo

gospodinjam

iz EDINE slovenske tovarne v Ljubljani.